

Tržište drveta u 1989. i izgledi za 1990. godinu

TIMBER MARKET IN 1989 AND PROSPECTS FOR 1990

Prof. dr. Dušan Oreščanin,
Beograd

UDK 630*7

Prispjelo: 6. studenoga 1989.

Prihvaćeno: 20. studenoga 1989.

Stručni rad

Sažetak

Rast društvenog bruto-proizvoda u industrijski razvijenim zemljama iznosio je u 1988. godini 4,5 odsto, u 1989. godini će se smanjiti na 3,5 odsto, a u 1990. godini na 2,9 odsto. U SAD stopa rasta je u 1989. godini pala na 2 odsto, a toliko će iznositi 1990. godine. U zemljama Zapadne Evrope ona je u 1988. godini iznosila 3,75 odsto, u 1989. godini 3,50 odsto, a u 1990. godini iznosiće 3 odsto. U zemljama Istočne Evrope i SSSR-u stopa rasta nacionalnog dohotka će se kretati oko 3,5 do 4,4 odsto u 1989. i 1990. godini.

Za evropsko šumarstvo 1988. godina bila je vrlo dobra što se tiče proizvodnje i trgovine. U 1989. godini došlo je do daljeg rasta u mnogim delovima sektora. Zbog restriktivne monetarne politike u 1990. godini doći će do usporavanja potrošnje i proizvodnje rezane građe, no tržište drveta, u celini uzeto, i dalje će ostati čvrsto. U 1988. i 1989. godini je u Severnoj Americi došlo do pada potrošnje i proizvodnje rezane građe i nekih vrsta ploča, ali se očekuje oporavak u 1990. godini. U oba regiona će doći i u 1989. i 1990. godini do daljeg rasta potrošnje celuloznog drveta.

Cene većine proizvoda šumarstva i drvne industrije imaće u 1990. tendencu rasta. To se naročito odnosi na rezanu građu bukve.

Ključne riječi: ponuda i potražnja drvnih proizvoda — piljeno drvo — tržište ploča — celulozno drvo.

Summary

The growth of the gross national product in industrial developed countries amounted 4.5 percent in 1988, it will be decreased to 3.5 percent in 1989 and will fall to 2.9 percent in 1990. The rate of growth in 1989 fell to 2 percent in the U.S.A. and thus will amount in 1990. In west European countries it amounted 3.75 percent in 1988, 3.50 percent in 1989 and it will amount 3 percent in 1990.

In the countries of eastern Europe and in the U.S.S.R. the rate of growth of the national income will range from 3.5 to 4.4 percent in 1989 and 1990. For European forestry 1988 was a very good year as far as production and trade were concerned. In 1989 a further growth in many forestry branches has been noted.

Because of restrictive monetary policy in 1990, there will come to slowing down of consumption and production of sawn timber, however timber market, in general, will remain strong. In 1988 and 1989 there has been decline in consumption and production of sawn timber and certain types of panels in North America, however they except in 1990. In both regions a further growth of pulpwood consumption in 1989 and 1990 is expected. The prices of most forest products and timber industry show a tendency to grow in 1990. It particularly to beech timber.

Key words: supply and demand of wood products — sawn timber — panel market — pulpwood. (A. M.)

1. OPŠTI EKONOMSKI RAZVOJ

Prosečna stopa ekonomskog rasta u industrijski razvijenim zemljama sveta u 1988. godini iznosila je 4,5 odsto, a u 1989. godini 3,5 odsto. Do toga je došlo zbog zaoštavanja monetarne politike u cilju izbegavanja pregrejanosti privrede, koja kao posledicu ima rast stope inflacije. Ipak u nekim zemljama proizvodnja je bila blizu punog korištenja kapaciteta, a stopa inflacije, mada još uvek niska, imala je tendencu rasta. U Zapadnoj Evropi prosečna stopa rasta u 1989. iznosiće 3,5 odsto prema 3,75 odsto u 1988. godini. U 1990. godini se u industrijskim zemljama sveta očekuje stopa rasta od 2,9 odsto, u Severnoj Americi 2 odsto, a u zemljama Zapadne Evrope 3 odsto.

Povišenje kamatnih stopa u nekim zemljama, koje je usledilo u septembru, može imati uspoređujući efekat u građevinskoj delatnosti, naročito stambenoj izgradnji, a i dovesti do snižavanja nivoa zaliha. To je već izazvalo osetnu redukciju stambene izgradnje u Velikoj Britaniji. Međutim, osim nekih izuzetaka, stambena izgradnja se i dalje zadržava na visokom nivou.

Stopa rasta bruto društvenog proizvoda u zemljama u razvoju iznosila je u proseku 1988. godine 4,2 odsto, u 1989. godini će pasti na 3,2 odsto, a u 1990. godini porasti na 4,0 odsto.

U 1988. godini je u SSSR-u i zemljama Istočne Evrope došlo do oporavka u odnosu na 1987. godinu. Nacionalni dohodak u SSSR-u je porastao za 4,4 odsto, a u zemljama Istočne Evrope za 3,5 odsto. U 1989. i 1990. godini planira se brža

stopa rasta, no teško da će se to i ostvariti zbog teškoće u koje neke zemlje zapadaju zbog ekonomske i političke reforme.

2. TRŽIŠTE PROIZVODA ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE

Na tržištu proizvoda šumarstva i drvne industrije najuočljiviji trend, i u Evropi i u Severnoj Americi, bio je »boom« u industriji celuloze i papira s novim rekordom proizvodnje i potrošnje i visokim korištenjem kapaciteta. Što se tiče rezane građe i ploča, trendovi su bili različiti, zavisno od razvoja sektora koji ih troši. Dug period rasta potrošnje rezane građe četinaru i šperploča u Severnoj Americi prekinut je 1988. godine, kada je došlo do pada, zbog slabljenja stambene izgradnje. No potrošnja rezane građe lišćara i ploča iverica nastavila je da raste. U Evropi je i u 1988. godini došlo do kontinuiranog rasta potrošnje rezane građe i ploča. Upravo potrošnja rezane građe i ploča iverica dostigla je rekord. To je bila posledica žive aktivnosti u sektorima koji troše drvo: stambenoj izgradnji u većini zemalja, obimnoj rekonstrukciji stanova, industrija nameštaja u SR Nemačkoj imala je najbolju godinu u poslednjem desetljeću. U 1989. godini došlo je do

2.1. Rezana građa četinaru

Potrošnja rezane građe četinaru u Evropi u 1989. godini dostigla je rekord svih vremena i iznosila je 80,6 miliona m³. Prethodni najveći nivo dostignut je 1979. godine (80,2 miliona m³). U 1989. godini potrošnja će porasti na 80,9 miliona m³. Npr. u Francuskoj i SR Nemačkoj potrošnja je približna rekordnom nivou. Da bi se podmirila ova visoka potrošnja, porasla je i proizvodnja na 72,88 miliona m³. Najviše je ona porasla u SR Nemačkoj (za 950.000 m³) i Austriji (za 605.000 m³). Proizvodnja je porasla i u nekim zemljama uvoznicama, uključivši SR Nemačku, Belgiju, Francusku, Španiju i Veliku Britaniju. Proizvodnja je pala u zemljama Istočne Evrope: Čehoslovačkoj, Poljskoj i Rumuniji.

Evropski uvoz rezane građe četinaru iznosiće u 1989. godini 29,62 miliona m³ što je za 2,2 odsto manje nego u 1988. godini.

Ocenjuje se da će evropski izvoz u 1989. porasti za 1,4 odsto i da će iznositi 22,0 miliona m³. Veći izvoz iz SR Nemačke i Norveške je izbalansiran manjim izvozom iz Finske, Švedske i zemalja Istočne Evrope.

Izvoz iz SSSR-a je znatno pao. Pao je i izvoz iz Kanade i SAD u Evropu za oko 750.000 m³ To je posledica rasta kursa dolara.

KRETANJE PROIZVODNJE, UVOZA I IZVOZA (miliona m³)

	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.
1. Evropa	71,48	72,88	72,53	30,35	29,62	28,71	21,69	22,00	21,58
2. SSSR	103	104	105	—	—	—	8,09	7,50	7,70
3. Kanada	59,26	57,50	56,00	0,86	0,90	0,80	41,08	39,70	38,50
4. SAD	88,10	84,50	95,90	32,70	32,30	32,60	7,70	6,30	8,70

daljeg rasta u mnogim delovima sektora potrošnje. Do (izvesnog) slabljenja u potrošnji rezane građe četinaru može doći pred kraj 1990. godine kao posledica restriktivnije politike u nekim zemljama. No i pored toga, tendenca na tržištu će i dalje ostati čvrsta. Pad potrošnje i proizvodnje rezane građe i nekih vrsta ploča, do čega je došlo u 1988. i 1989. godini u Severnoj Americi, biće zamenjen rastom u 1990. godini. U oba regiona očekuje se dalji rast potrošnje i proizvodnje celuloznog drveta i u 1989. i u 1990. godini.

NAJVEĆE EVROPSKE UVOZNICE REZANE GRAĐE ČETINARA (hiljada m³)

	1988.	1989.	1990.
1. Velika Britanija	9014	8300	7550
2. Italija	4065	4050	3900
3. SR Nemačka	3827	4000	4000
4. Holandija	2330	2500	2400
5. Francuska	2093	1850	1750
6. Danska	1470	1470	1470
7. DR Nemačka	1325	1350	1350
8. Belgija	1085	1030	1030

NAJVEĆE EVROPSKE IZVOZNICE REZANE GRAĐE ČETINARA

1. Švedska	6799	6700	6550
2. Finska	5032	4700	4700
3. Austrija	3900	4250	4000
4. Čehoslovačka	1162	1119	1102
5. SR Nemačka	1003	1200	1200
6. Portugal	970	985	950

Smatra se da je evropsko tržište rezane građe četinaru otvoreno kada »Eksportles« (SSSR) podnese svoju prvu ponudu u Velikoj Britaniji. Na osnovu te prve ponude može se izvući zaključak o kretanju cena. Isti trend razvoja cena uvek ima sovjetska i skandinavska rezana građa. No cene skandinavske građe istog asortimana su nešto više od sovjetskih jer se isporučuje u manjim količinama, moguće su promptne isporuke i izbor specifikacija. Razvoj u južnoj Evropi je često drukčiji jer zavisi od obima potražnje u Italiji i obima ponuda iz Austrije.

Prva sovjetska ponuda u Velikoj Britaniji podneta je 20. januara 1989. godine. Cene nisu iznenadile uvoznike. One su za rezanu građu bora i

ariša, kvaliteta u/s, povišene za 1,7 odsto ili za 3 funte za m³. Cene IV kl. povišene su 11,2 odsto ili za 13 funti po m³, CIF. Cene rezane građe jele/smrc̄e, kvaliteta u/s povišene su za 2,6 odsto ili za 3 funte po m³, a IV kl. za 2,8 odsto ili za 3 funte po m³. Cene su upoređene sa cenama u drugoj ponudi maja 1988. godine. One su bile vrlo realističke i brzo su prihvaćene na tržištu.

Pošto su skandinavske cene u međuvremenu rasle, a rasle su i cene kanadske građe zbog rasta kursa dolara, »Eksportles« je u svojoj drugoj ponudi, koja je usledila polovinom maja, izvršio dalje povišenje cena. Upravo cene rezane građe bora, u/s, povišene su za 1,7 odsto, a IV kl. za 4,6 odsto, rezane građe jele/smrc̄e za 5 odsto, a IV kl. za 5,4 odsto.

Sovjetske cene kod prodaje u Veliku Britaniju bile su u maju sledeće za m³ CIF: rezane građe bora u/s 13, IV kl. 135, građa jele/smrc̄e, u/s 126, IV kl. 118 funti. Sovjetske cene do kraja godine nisu menjane.

Razvoj švedskih cena bio je dinamičniji, no cene rezane građe bora bile su stabilnije. Npr. one su u januaru iznosile u proseku: rezana građa bora, u/s, 1895, V kl. 1507, jele/smrc̄e, u/s, 1390, V kl. 1140 šv. kr. U septembru cene rezane građe bora iznosile su 1990, V kl. 1650, građe jele/smrc̄e 1500, a V kl. 1275 šv. kr., FAS. Cene rezane građe jele/smrc̄e pred kraj godine imale su dalju tendencu rasta.

Orijentacione austrijske cene kod izvoza u Italiju iznosile su u šilinzima za m³, fco granica: O/III kl., 18 i 58 mm 3700, 23 do 48 mm 3600, III/IV kl., široka 18 mm i šire 2400, III/IV/V kl. 2300, I/IV kl. uska, 2900, III/IV kl. uska 2450 do 2650, (prizmirana građa), IV/V uska 2300. Potrošnja, proizvodnja, uvoz i izvoz rezane građe četinarara u Evropi u 1990. godini biće manja nego u 1989. godini ali pad će biti sasvim ume-

KRETANJE PROIZVODNJE UVOZA I IZVOZA (miliona m³)

	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.
1. Evropa	17,92	17,98	18,02	6,77	6,92	6,80	2,98	2,68	2,84
Ukupno									
Vrsta:									
iz umerene zone	—	—	—	3,19	3,31	3,44	2,64	2,55	2,52
iz tropske zone	—	—	—	3,58	3,61	3,36	0,14	0,14	0,12
2. SSSR	—	—	—	0,11	0,10	0,10	—	—	—
3. Kanada	1,47	1,35	1,45	0,61	0,60	0,60	0,60	0,45	0,50
4. SAD	18,08	16,40	16,80	0,92	0,90	0,90	2,98	2,60	2,90

NAJVEĆE EVROPSKE UVOZNICE REZANE GRAĐE LIŠČARA (hiljada m³)

Zemlja	Vrste iz umerene zone			Vrste iz tropske zone		
	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.
1. Italija	995	1000	1000	404	450	450
2. Španija	419	500	600	313	300	300
3. Velika Britanija	318	315	295	692	680	620
4. Belgija	269	260	260	254	250	250
5. SR Nemačka	370	400	400	539	500	500
6. Holandija	170	120	150	636	800	650
7. Svajcarska	125	120	140	27	25	20
8. Austrija	102	107	105	1	1	1

ren. SR Nemačka očekuje dalji rast. Potrošnja će biti manja za 1,4 odsto (79,8 miliona m³), proizvodnja za 0,5 odsto, a izvoz za 1,9 odsto. Promena u potrošnji u 1990. godini biće izbalansirana manjim uvozom. Do najvećeg pada će doći u Velikoj Britaniji, odnosno potrošnja će pasti sa 720.000 m³, a uvoz za 750.000 m³.

Potrošnja, proizvodnja i uvoz rezane građe četinarara u Severnoj Americi stabilizovaće se u 1990. godini, posle osetnijeg pada u 1988. i 1989. godini. No ukupni kanadski izvoz imaće pad i u 1989. i 1990. godini. No ovaj trend će biti donekle ublažen očekivanim rastom izvoza iz SAD-a u obe godine. Kanadski izvoz je dostigao najviši nivo u 1987. godini, kada je iznosio 41,7 miliona m³.

Krajem 1989. godine zalihe u Švedskoj i Finskoj su bile vrlo niske. One su bile niske i u većini zemalja uvoznica.

Posle nekoliko godina stalnog rasta izgleda da će evropsko tržište rezanom građom četinarara i dalje ostati čvrsto. Sa izuzetkom Velike Britanije, potrošnja će i u 1990. godini ostati na dostignutom visokom nivou sa malim promenama na više ili niže, u nekim zemljama. Ponuda i potražnja, uključivši i one izvan-evropskih zemalja, biće izbalansirane. Cene rezane građe jele/smrc̄e i rezane građe bora V i VI kl. imaće blagu tendencu rasta. Rast kamatnih stopa može imati depresivan uticaj pred kraj 1990. godine.

2.2. Građa liščara

2.2.1. Rezana građa

Šest godina za redom evropska potrošnja rezane građe liščara kretala se između 21 i 22 miliona m³ godišnje. Proizvodnja se kretala oko 18 miliona m³.

Po prvi put evropski uvoz vrsta iz umerene zone biće veći od uvoza iz tropske zone. To je posledica ili propisa ili propagande protiv upotreba tropskih vrsta drveta.

Najveći deo uvoza vrsta iz umerene zone odnosi se na rezanu građu bukve i rezanu građu hrasta. Sama Italija je, npr. 1988. godine uvezla 518.000 m³ rezane građe bukve i 243.000 m³ rezane građe hrasta.

NAJVEĆI EVROPSKI IZVOZNICI REZANE GRAĐE LIŠČARA
(hiljada m³)

	Samo vrste iz umerene zone		
	1988.	1989.	1990.
1. Jugoslavija	794	790	780
2. Francuska	593	595	585
3. SR Nemačka	342	320	340
4. Rumunija	210	190	175
5. Danska	127	127	127
6. Austrija	86	89	89
7. Mađarska	81	80	80

Jugoslavija je najveći izvoznik rezane građe liščara u Evropi i najveći izvoznik rezane građe bukve u svetu. Upravo na nju će u 1989. godini otpasti 30,9 odsto evropskog izvoza rezane građe liščara. Pored Jugoslavije najznačajniji izvoznici rezane građe bukve su SR Nemačka (270.000 m³), Francuska (226.000 m³) i Rumunija (195.000 m³). Najveći svetski izvoznik rezane građe hrasta su SAD (1.190.000 m³), Francuska (306.000 m³). Na treće mesto po značaju dolazi Jugoslavija (146.000 m³ 1988. godine).

Jugoslavija je najveći deo svoga izvoza rezane građe liščara usmerila u Italiju i Egipat. Upravo na Italiju je 1988. godine otpalo 65 odsto jugoslavenskog izvoza rezane građe liščara. Jugoslavija zauzima visoko mesto i u italijanskom uvozu. Na nju otpada oko 60 odsto uvoza rezane građe vrsta iz umerene zone. Pored Jugoslavije uvoz iz ostalih zemalja bio je (u hiljadama m³): Austrije (51), Francuske (81), SR Nemačke (39), Mađarske (47), Švajcarske (45), Čehoslovačke (23) i SAD (105).

Potrošnja rezane građe u Severnoj Americi znatno je padala dve godine za redom, ali će se u 1990. godini oporaviti i dostići 16,4 miliona m³. Proizvodnja u 1988. godini se zadržala na nivou iz 1977. godine. To je omogućilo oštar rast izvoza iz Kanade i iz SAD-a. U 1989. godini izvoz iz Severne Amerike pao je za 15 odsto. Taj pad će delomično biti nadoknađen u 1990. godini, kada treba da dostigne 3,3 miliona m³.

U vreme jesenjih licitacija u Francuskoj 1988. godine bilo je jasno da će doći do pomeranja na više cena rezane građe bukve, a i hrasta, zavisno od kursa dolara. To se i ostvarilo. Jugoslavija je držala nepromenjene izvozne cene i rezane građe bukve i rezane građe hrasta sve do početka III kvartala 1989. godine.

Najpre su povišene cene rezane građe bukve kod izvoza u Egipat. U julu su u SR Nemačkoj prevladavale sledeće cene za rezanu građu bukve u DM za m³, fco pilana: A/B, neparena, 420 do 460, B/C 370 do 400, C kl. 280 do 320. Rezana, parena A kl. 800 do 850 DM.

Rezana građa jasena A kl. prodavana je po 1400 do 1500 DM fco pilana, B kl. 850 do 900 DM, javora, A kl. 700 do 900, B kl. 580 do 600, johe A kl. 580 do 620, B kl. 460 do 490, topole A kl. 460 do 560, B kl. 320 do 340, trešnje, parene A kl. 1600 do 1700, B kl. 900 do 1200, orašha A/B kl. 1500 do 1600, B kl. 950 do 1200, graba A/B kl. 680 do 700, B kl. 440 do 460, lipe A kl. 720 do 780, B kl. 450 do 500.

Cene rezane građe hrasta I. kl. kladarki, zavisno od debljina, a A kl. u Francuskoj iznosile su 1401 do 1600 DM za m³ fco pilana.

Cene rezane građe američkog hrasta iznosile su sredinom godine u dolarima za 1000 board stopa, CIF, KD FAS/FAS 1 F 70/30 ili 80/20.

	4/4"	5/4"	6/4"
Beli hrast	1500	1640	2000
Crveni hrast	1520	1600	1800

Naveli smo minimalne cene, maksimalne su više za oko 150 dolara za 1000 board stopa. Za veće debljine cene su bile odgovarajuće više.

Ekspanzija izvoza američkog hrasta na evropsko tržište, Japan i ostala tržišta na Dalekom istoku imala je znatan uticaj na formiranje cene evropskog hrasta. Upravo one se zbog konkurencije moraju pridržavati cena američkog hrasta.

Potražnja rezane građe bukve bila je visoka i kod građe dobrog kvaliteta bila je veća od ponude. Bukova rezana građa postaje sve popularnija u industriji nameštaja, naročito u Skandinaviji, i sve više zamenjuje u industriji nameštaja tropske vrste. Zbog visoke potražnje na licitacijama u Francuskoj u jesen 1989. godine cene bukovih trupaca na panju povišene su za 10 do 20 odsto u odnosu na cene iz prethodne jeseni. To znači da će u 1990. godini doći do rasta cena rezane građe bukve. Blago će porasti i cene rezane građe hrasta, ali će to u dobroj meri zavisiti od cena američkog hrasta i razvoja kursa dolara.

Na 47. zasedanju Komiteta za drvo Ekonomske komisije za Evropu UN, razmatran je i problem smanjenja potrošnje rezane građe tropskih vrsta drva u Evropi. To je posledica i nastojanja zemalja izvoznica da rezanu građu prerade u finalne proizvode ili komponente ili nastojanja u nekim zemljama uvoznicama da se ograniči ili zabrani upotreba rezane građe tropskih vrsta drveta. Npr. u SR Nemačkoj je na javnim zgradama zabranjena upotreba građevinske stolarije proizvedena iz tropskih vrsta drveta.

2.2.2. Trupci lišćara

Evropska potrošnja trupaca lišćara povećana je u 1989. godini za 1,4 odsto i dostigla je 37,8 miliona m³. U 1990. godini se očekuje neznatna promena. Uvoz i izvoz u 1990. godini će biti samo nešto različiti od rezultata postignutih u 1988. godini, odnosno uvoz će iznositi 6,60 a izvoz 3,78 miliona m³. Kao i kod rezane građe, raste uvoz trupaca vrsta iz umerene zone, a pada uvoz trupaca vrsta iz tropske zone.

KRETANJE UVOZA I IZVOZA
(miliona m³)

	Uvoz			Izvoz		
	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.
Ukupno:	6,53	6,60	6,60	3,80	3,99	3,78
vrste iz umerene zone	3,11	3,25	3,32	3,74	3,92	3,71
vrste iz tropske zone	3,43	3,35	3,28	0,07	0,07	0,07

Kao i kod rezane građe, uvoz vrsta iz umerene zone biće nešto iznad nivoa uvoza vrsta iz

(miliona m³)

	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.
1. EVROPA									
Ploče iverice	27,43	28,34	28,86	6,38	6,22	5,93	6,01	6,18	6,37
Šperploče i panelploče	3,25	3,33	3,37	4,40	4,03	3,96	1,52	1,48	1,49
Ploče vlaknat.	4,51	4,66	5,23	1,72	1,82	1,75	1,44	1,56	1,81
U tome:									
— tvrde ploče	2,99	2,91	3,07	0,91	0,96	0,94	0,93	0,92	0,98
— MDF	0,45	0,59	0,89	0,33	0,35	0,36	0,12	0,21	0,34
— izolac. ploče	1,07	1,16	1,27	0,47	0,52	0,45	0,40	0,43	0,49
2. SSSR:									
Ploče iverice (nema podataka za ost. ploče)	6,12	6,43	6,70	—	—	—	0,35	0,42	0,37
3. SEVERNA AMERIKA									
Ploče iverice	11,57	12,15	12,55	0,64	0,82	0,80	1,38	1,56	1,65
Ploče vlaknatice	5,42	5,37	5,35	0,79	0,73	0,73	0,56	0,71	0,71

Ploče vlaknatice u Sev. Americi obuhvataju tvrde i izolacione ploče i u Kanadi MDF ploče. U SAD MDF ploče su uključene u ploče iverice (1,5 miliona m³ MDF ploča).

Evropska proizvodnja ploča iverica i ploča vlaknatice treba da u 1990. godini dostignu rekordan nivo. Potrošnja šperploča i panel-ploča će ostati stabilna ili će blago porasti u većini zemalja. No ukupna potrošnja u Evropi će blago pasti (iznosiće 5,86 miliona m³ u 1990. godini) zbog očekivanog pada potrošnje u Velikoj Britaniji i Holandiji.

Evropska proizvodnja ploča iverica i ploča vlaknatice treba da u 1990. godini dostignu rekordan nivo. Potrošnja šperploča i panel ploča

tropske zone. Francuska, SR Nemačka, Italija predviđaju postepen pad uvoza trupaca tropskih vrsta drveta. Grčka, Portugal i Španija očekuju da će uvoz tropskih vrsta održati na dosadašnjem nivou. Na ove tri zemlje otpadat će trećinu ukupnog uvoza u 1990. godini.

Jugoslavija zauzima drugo mesto u evropskom izvozu trupaca. Prvo mesto zauzima Francuska (2329.000 m³, 1989) drugo Jugoslavija (370.000 m³), treće SR Nemačka (230.000 m³), četvrto Švajcarska (200.000 m³). Isti redosled će se održati i u 1990. godini. Najveći uvoznik trupaca vrsta iz umerene zone je Italija (oko 1.100.000 m³ poslednjih godina) onda Španija (680.000 m³), SR Nemačka (450.000 m³), Belgija (275.000 m³).

2.3. Ploče

Potrošnja ploča u Evropi u 1989. godini porasla je za 0,70 miliona m³. U 1990. godini će porasti za daljih 0,27 miliona m³ ili za 0,7 odsto, odnosno u 1990. godini će dostići 39,5 miliona m³. Proizvodnja će porasti za 6,4 odsto, a izvoz za 7,8 odsto u toku 1989. i 1990. godine. U istom vremenu uvoz će pasti za 7 odsto, posle neprestanog rasta u toku 6 godina.

će ostati stabilna ili će blago porasti u većini zemalja. No ukupna potrošnja u Evropi će blago pasti (iznosiće 5,86 miliona m³ u 1990. godini) zbog očekivanog pada potrošnje u Velikoj Britaniji i Holandiji. Rast evropske proizvodnje od 2,4 odsto u 1989. godini biće više nego poništen padom uvoza. U slučaju Velike Britanije to je posledica previsokih zaliha krajem 1988. godine. U 1988. godini proizvodnja šperploča i panelploča dostigla je rekordan nivo u celom svetu.

Sledeći pad potrošnje ploča na bazi drveta u 1988. godini u Severnoj Americi, posle pet godina rasta, u 1989. godini je došlo do daljeg pada od 2,2 odsto ili na 31,7 miliona m³. Umeren oporavak 500.000 m³ očekuje se u 1990. godini.

U severnoj Americi samo potrošnja ploča iverica (u što su uključene i MDF ploče u SAD-a) će porasti u 1989. i 1990. godini, kada će dostići novi rekord od 11,7 miliona m³. To je za 3,7 odsto više od rekordnog nivoa dostignutog 1987. godine. U periodu 1988. do 1989. potrošnja šperploča i ploča vlaknatica će pasti za 4 odnosno 5 odsto u odnosu na 1988. godinu.

U periodu 1983. do 1989. godine kapaciteti MDF ploča u Zapadnoj Evropi porasli su za 600 odsto, a dostigli nivo od 1,7 miliona m³. Oni do 1992. godine treba da porastu na 2,2 miliona m³.

Kapaciteti koji se grade odnose se na nove ploče, tj. ploče debljine od 2 do 6 mm. Teško je doći do pouzdanog zaključka o budućem razvoju evropskog tržišta MDF ploča. No sigurno je da fabrike u proseku rade sa polovinom kapaciteta (izuzetak su Španija, Portugal i Irska).

U jesen 1989. godine zalihe kod proizvođača su počele da rastu što je dovelo do pada cena. One su u oktobru iznosile 11 do 12 DM za m², baza ploče od 19 mm. Upravo one su bile dvostruko veće od cena ploča iverica.

Cene ploča svih vrsta su blago rasle u toku godine. Cene šperploča su dobrim delom zavisile od razvoja kursa dolara jer su ploče iz Severne Amerike i Jugoistočne Azije prodavane u dolarima.

U jesen cene ploča iz Jugoistočne Azije, debljine 4 mm, iznosile su cene po »KOMASI« listi uvećane za 30 odsto, cene okoume ploča po 5,20 DM za m², poliply ploča od 4 mm 10 DM, ploča od 9 mm 6 DM, a od 21 mm 22 do 23 DM za m². Cene CDX ploča od 3/8" u SAD-a dostigle su 204 dolara za 1000 kvadratnih stopa.

Cene ploča iverica su lagano rasle i u jesen su u SR Nemačkoj bile sledeće u DM za m²: ploče od 19 mm E1, 5,85 do 6,30 DM, V100, 19 mm, 6,95 do 7,30 DM, bele 8,50 do 9 DM, kolorisane ploče 12,16 mm fiksnih dimenzija 5,35 do 6 DM.

U 1990. godini treba očekivati čvrste cene svih vrsta ploča osim MDF ploča.

2.5. Celulozno drvo

Potrošnja celuloznog drveta je u uskoj vezi sa sektorima koji ga troše: industrijom celuloze i papira i industrijom ploča.

U 1988. i 1989. godini potrošnja celuloze bila je vrlo visoka, korištenje kapaciteta takođe visoko, a zalihe kod proizvođača su bile na veoma niskom nivou. Zbog toga nije nikakvo iznenađenje što su cene nezadrživo rasle iz kvartala u kvartal. One su krajem I. polugođa za dugovlaknastu beljenu sulfatnu celulozu dostigle 840 dolara za tonu, CIF, a 1985. godine su iznosile 430 dolara za tonu. U trećem kvartalu je došlo do daljeg pomeranja cena na više.

Proizvodnja u 1989. godini je za većinu vrsta celuloze bila viša nego 1988. godine, ali stopa rasta je bila sporija. U jesen 1989. godine neki indikatori: najavljene nepromenjene cene za IV kvartal i lak rast zaliha navode na zaključak da bi u 1990. godini mogao da bude dostignut najviši nivo na tržištu celuloze. Zbog visokih cena celuloze proizvođači papira su počeli sve više da koriste stari papir. Ovo je samo nastavak trenda koji je počeo ranijih godina. Učešće starog papira kao sirovine u SAD je poraslo u 1988. godini na 29,9 odsto. To je daleko ispod učešća u Evropi (u SR Nemačkoj procenat reciklaže papira iznosi 40 odsto a u Holandiji čak 60 odsto). To, naravno, smanjuje potrošnju celuloze pa i celuloznog drveta.

Rast potrošnje i proizvodnje ploča iverica i ploča vlaknatica doveo je, takođe, do rasta potrošnje i proizvodnje celuloznog drveta.

U 1989. godini je zbog toga došlo i u Evropi i Severnoj Americi do rasta potrošnje i proizvodnje celuloznog drveta.

U 1989. godini je zbog toga došlo i u Evropi i u Severnoj Americi do rasta potrošnje i proizvodnje celuloznog drveta. Do toga će doći u 1990. godini mada po sporijoj stopi rasta.

PROIZVODNJA, UVOZ I IZVOZ CELULOZNOG DRVETA (miliona m³)

	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.	1988.	1989.	1990.
Celulozno drvo	167,25	175,39	178,73	28,69	27,34	26,71	16,77	16,49	15,57
U tome: oblo i cepano									
— četinara	85,61	91,17		12,59	11,36		8,14	8,07	
— lišćara	39,77	40,67		10,49	10,52		3,68	3,81	
Otpaci i iverje	41,86	84,21		5,61	5,47		4,95	4,60	

Očekuje se da će potrošnja u Evropi u 1989. godini iznositi 186 miliona m³ a u 1990. godini 190,2 miliona m³. U Severnoj Americi potrošnja će u 1989. godini iznositi 215,5 miliona m³ a u 1990. godini 218,8 miliona m³.

Proizvodnja celuloznog drveta u Evropi će u 1989. godini porasti za 4,9 odsto i za 1,9 odsto

u 1990. godini. U SAD će proizvodnja u 1989. godini porasti za 3,2 odsto, a u 1990. godini za 1,7 odsto, kada će dostići 226,10 miliona m³. U tome će otpaci i iverje učestvovati sa 86,10 miliona m³.

Proizvodnja celuloznog drveta četinara (oblo i cepano) u 1989. godini porašće u Finskoj za 12,9 odsto i za 10,8 odsto u Švedskoj. To je omogu-

čilo Finskoj da svoju proizvodnju stabilizuje, a Švedskoj da smanji uvoz. Švedska je stimulisala privatne posjednike šuma da povećaju proizvodnju celuloznog drveta. Proizvodnja je povećana i zbog rasta cena. U nekim zemljama Zapadne Evrope došlo je do pada cena zbog porasta ponude kao posledice veće proizvodnje zbog blage zime. Porasla je i ponuda otpadaka zbog rasta proizvodnje rezane građe.

Evropska trgovina celuloznim drvetom bila je u padu i u 1989. godini, a to će se nastaviti i u 1990. godini. Uvoz će u 1989. godini pasti za 4,7 odsto i 2,3 odsto u 1990. godini. Švedski uvoz će pasti sa 7,6 miliona m³ u 1988. godini na 4,9 miliona m³ u 1990. godini.

Poljska je smanjila svoj izvoz posle obimnih sanitarnih seča. Poljska i Čehoslovačka ranije veliki izvoznici celuloznog drveta planiraju da ga potpuno obustave 1991. godine, zbog velikih domaćih potreba.

Španija i Portugal su postale uvoznice eukaliptusovog celuloznog drveta iz prekomorskih zemalja. U 1990. godini Portugal će postati neto uvoznik celuloznog drveta.

Izvoz iz Severne Amerike će u 1989. godini porasti za 25,6 odsto i dostići 14,3 miliona m³ zbog rasta potražnje u Japanu. Očekuje se da će u 1990. godini pasti za 8,7 odsto. SSSR izvozi oko 9 miliona m³ celuloznog drveta.

Kretanje cena bilo je različito u 1989. godini. U Skandinaviji su cene rasle zajedno sa cenama trupaca. U nekim delovima SR Nemačke već u prvom kvartalu ponuda je bila veća od potražnje i pored visoke proizvodnje u industriji celuloze i papira i ploča iverica. Cene industrijskog drveta u martu 1989. godine bile su za 4 odsto niže od cena u martu 1988. godine. I u proizvodnji celuloze i ploča poraslo je učešće industrijskih otpadaka. I to je uticalo na smanjenje cena.

U Austriji je bio suprotan trend: jak rast potražnje doveo je do rasta cene celuloznog drveta, naročito početkom drugog kvartala. Krajem 1989. godine zalihe celuloznog drveta u Velikoj Britaniji biće veće od potrebnih, što izaziva pritisak na cene.

U 1988. godini došlo je do dramatičnog rasta uvoza iverja u Japan. Uvoz je porastao za 80 odsto i dostigao 24,8 miliona m³. Najveći izvoznici iverja u Japan su SAD-e i Australija. Upravo u ukupnom uvozu iverja SAD-e učestvuju sa 39 a Australija sa 34 odsto. Jaka potražnja je izazvala i rast cena.

RAKOLL®

LJEPILA ZA DRVNU INDUSTRIJU
SIGURNOST KROZ KVALITETU
OD STRUČNJAKA ZA STRUČNJAKE

H. B. Fuller GmbH

Područje Rokollova ljepila za drvo

Postfach 1620

D-3070 Nienburg

Tel. 050 21/88-0

Fax: 050 21/88-224

Telex: 924-223

SR NJEMAČKA

Potrošnja celuloznog drveta i u Evropi i Severnoj Americi biće visoka i u 1990. godini. To znači da će i cene ostati čvrste. Do sporadičnog pada može doći samo u nekim delovima Evrope ali samo u izvesnim vremenskim intervalima.

LITERATURA

- [1] ***: FAO Timber bulletin Annual Forest Products Market Review Volume XLII, No 5, New York 1989.
- [2] Oreščanin, D.: Međunarodno tržište drveta, celuloze i papira, Drvarski glasnik, razni brojevi 1989.
- [3] ***: Timber committee: Materijali i diskusija sa 46. zasedanja, Ženeva, oktobra 1989.
- [4] ***: Timber committee: Nacionalni izvještaji o razvoju tržišta drveta (27 zemalja). Ženeva 1989.

Recenzent: prof. dr. R. Sabadi